

Zasedání Odborné skupiny VVZPO pro koncepční řešení problematiky života osob s poruchami autistického spektra

Datum: 22.01.2019

Poradu řídila: Martina Štěpánková (Úřad vlády ČR)

Přítomni: Ivana Blažková (MŠMT), Iva Dudová (FN Motol), Blanka Espinoza (Úřad vlády ČR), Lenka Felcmanová (ČOSIV), Jana Gandalovičová, Jana Hlaváčová (MZ), Miroslava Jelínková (Autistik), Petra Nováková (Úřad vlády ČR), Magdalena Paulusová (KVOP), Marta Pečeňová (Za sklem z. s.), Pavel Ptáčník (Úřad vlády ČR), Miriam Rozehnalová (KVOP), Romana Straussová (Centrum Terapie Autismu), Leona Svobodová (MPSV), Helena Šikýřová (KÚ Středočeského kraje), Magdalena Thorová (NAUTIS), Petr Třešňák (Naděje pro děti úplňku), Petra Valentová (proPAS), Jan Vrbický (MPSV), Dagmar Zápotočná (Integrační centrum Sasov), Jana Zapletalová (NÚV)

Program jednání:

1. Kontrola plnění úkolů
2. Vzdělávání
3. Aktualizace Podnětu k řešení situace života osob s PAS a jejich rodin

Jednání zahájil a program představil Pavel Ptáčník. Poté převzala řízení zasedání Martina Štěpánková.

1) Kontrola plnění úkolů

Ministerstvo zdravotnictví

- navázat komunikaci s lékaři, aby bylo vykazování diagnóz precizní a nedocházelo tak ke zkreslení údajů v NZIS

Jana Hlaváčová: Byla vydána metodika ke včasnému záchytu, ve které se uvádí, že jakmile je včasný záchyt pozitivní, vykazuje se diagnóza F 89, aby nedocházelo ke zkreslení. Do tvorby metodiky byly zapojeny všechny relevantní odborné lékařské společnosti.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

- sjednat schůzku se zástupci ČSSZ a ÚZIS, aby došlo k posouzení, zda jsou data sbíraná ČSSZ relevantní pro NZIS a případně nastavit jejich propojení
- zvážit možnosti využití jiných registrů dat pro účely NZIS

Jan Vrbický: Řeší se, jaká přesně data je možné poskytnout ÚZISu. Sběr dat by měl být navázán na určitou potřebnost péče několika diagnóz.

Sekretariát VVZPO

- uspořádá další jednání Odborné skupiny, na jehož programu bude reforma psychiatrické péče a téma vzdělávání

Pavel Ptáčník: Téma reformy psychiatrické péče se přesune na další jednání.

Diskuse:

Jana Gandalovičová: Přednesla dotaz Michala Roškaňuka, který se nemohl jednání zúčastnit, a to jak je možné, že je považován za splněný úkol týkající se Průkazu osoby s PAS, ač průkazy stále nejsou vydávány?

Jana Hlaváčová: Průkazy jsou vytištěny, řeší se hrazení jejich vydávání. Úkol není označen za splněný, ale za realizovaný, což znamená, že není dokončen. Odborná společnost pro pediatrii nesouhlasí s tím, že by pediatři vydávali průkazy zdarma. Nejrychlejší možností ze zvažovaných řešení je vykazovat tento výkon pod již existující kód zdravotního výkonu. Aktuálně MZ řeší tento problém se zdravotními pojišťovnami. Pokud by byl zájem, aby průkazy začaly být vydávány co nejdříve, je možné je vydávat i jiným způsobem, a to skrze organizace, které by je předávaly svým členům. MZ vypracuje návod na vyplnění i vydávání, je možné připravit také systém pro evidenci vydávání průkazů.

Dagmar Zápotočná: Není problém průkazy rozdat organizacím, které by je mohly předávat lidem s PAS nebo jejich rodičům.

Jana Gandalovičová: Pokud by průkaz nebyl potvrzen lékařem, jaká by byla jeho hodnota?

Jana Hlaváčová: Člověk s PAS nebo jeho rodič by zašel za svým lékařem, který by mu průkaz potvrdil.

Milena Němcová: Potvrdit průkaz může i psychiatr nebo klinický psycholog.

Iva Dudová: Administrativní zátěž lékařů obecně stále narůstá. Pokud se upustí od tlaku na zdravotní pojišťovny, výkon zůstane zcela bez úhrady na bázi dobrovolnosti lékaře.

Závěr:

- MZ navrhne do 14 dnů způsob, jak provést vydávání Průkazu osoby s PAS skrze organizace tak, aby do konce února mohla začít jeho distribuce organizacím.

Martina Štěpánková: Problém s umístováním klientů do pobytových zařízení sociálních služeb bylo nejvíce diskutované téma na jednání Vládního výboru pro zdravotně postižené občany při projednávání Zprávy o plnění Podnětu k řešení situace života osob s PAS a jejich rodin. Náměstkyně Jana Hanzlíková uvedla, že prioritou MPSV je zřízení lůžek pro klienty s chováním náročným na péči. Kraj objednáva sociální služby, může proto zvýšit tlak na jejich poskytovatele, aby byly služby zajištěny.

Jan Vrbický: Jednou možností, v rámci které je tento problém řešen, je novela zákona o sociálních službách, druhou možností je řešit to jiným způsobem, a to především inspekcí sociálních služeb. Problémem je, že se poskytovatelé sociálních služeb naučili od roku 2006 negativně vymezovat cílovou skupinu. Probíhá komunikace s kraji i poskytovateli sociálních služeb, aby se tato situace zlepšila.

Marta Pečeňová: Tři roky se řeší, že MPSV bude podporovat zřizování krizových lůžek, stále bez výsledku.

Jan Vrbický: Některá zařízení už taková lůžka mají. Jednotková místa takto vytvořená s sebou nesou vyšší náklady a stále nestačí. Od chvíle zveřejnění, že se tato místa vytvářejí, se objevil

takový přetlak zájemců, že není možné zajistit tolik míst. Je třeba změnit režim zařízení sociálních služeb v jednotlivých krajích. Oblast PAS je prioritou. Uvažuje se o její prioritizaci v rámci podpory investic.

Miroslava Jelínková: Ministryně Michaela Marksová slíbila, že vznikne 100 pobytových míst pro lidi s PAS. Pokud došlo k takovému slibu, musely být vyčleněny finanční prostředky na jejich zajištění, kde jsou tyto finance? Mohou být využity v jiných zařízeních.

Jan Vrbický: Na dotace na sociální služby je vyčleněna nevyšší částka v historii. Strategické plány zařízení sociálních služeb, které zřizuje MPSV, zohledňují poskytování služeb vyššímu počtu klientů s chováním náročným na péči. Paní ministryně slíbila tento počet s ohledem na navýšení investičních prostředků, které se však následně nepodařilo vyjednat.

Petr Třešňák: Vhodnějším řešením se jeví rozvoj nových služeb. Má MPSV nástroje, jak podpořit rozvoj nových služeb s malým počtem klientů?

Jan Vrbický: V roce 2018 nebyly v rámci státního rozpočtu vyčleněny finanční prostředky na investiční podporu zařízení sociálních služeb. Pro rok 2019 je na tento dotační titul vyčleněno cca 500 mil. Kč, nejedná se ještě o konečné číslo. Dotační titul bude administrován jiným způsobem než dosud, řeší se proto formální náležitosti.

Martina Štěpánková: V situaci, kdy není v kraji žádný poskytovatel sociálních služeb, který by měl zájem poskytovat potřebné služby, měl by službu zřídit kraj. Kolik bude priorit v rámci dotačního řízení na sociální služby?

Jan Vrbický: Výčet priorit není zatím konečný, nebude to však velký počet.

Petr Třešňák: Bude podmínkou čerpání dotací naplnění materiálně technického standardu? Měl být vydán jako doporučený postup do konce roku 2018, proč tomu tak ještě není?

Jan Vrbický: Jedná se o tom ve vedení MPSV. Personální a materiálně technický standard je hotový pro formu prováděcího předpisu. Materiálně technický standard bude napsán v obecné rovině s uvedením specifik pro 9 cílových skupin. Aby se vytvořily důstojné podmínky poskytování sociálních služeb splňující tyto standardy, bylo by třeba vyčlenit částku ze státního rozpočtu ve výši 10 mld. Kč.

Závěr:

- MPSV bude odbornou skupinu informovat o vyhlášení investičního dotačního programu.
- Martina Štěpánková bude při jednání s MPSV upozorňovat, aby priority dotačních programů směřovaly k cílové skupině lidí s PAS.

2) Vzdělávání

Petra Nováková na úvod uvedla, že se jedná o téma, které bylo projednáváno už na minulém zasedání Odborné skupiny. Podkladový materiál zůstal stejný. Nyní je třeba se zaměřit na vybrání nejzásadnějších problémů a návrhů jejich řešení tak, aby bylo možné je zapracovat do aktualizovaného Podnětu k řešení situace života osob s PAS a jejich rodin.

Diskuse:

Jana Zapletalová: Shrnula činnost NÚV v této oblasti. Byly vypracovány programy pro rodiče, kteří se však do nich hlásí málo. Pedagogičtí pracovníci nejsou často dobře informováni o všech

aspektech PAS. Osvěta probíhá prostřednictvím krajských koordinátorů pro PAS. MŠMT mělo za úkol vypracovat metodické doporučení týkající se zásad práce s těmito dětmi, které se nachází ve schvalovacím procesu. Metod práce s dětmi s PAS je řada, plánují se proto kulaté stoly v jednotlivých krajích k jednotným pravidlům práce školských poradenských zařízení (dále jen „ŠPZ“). V rámci poradenské činnosti je potřebná i empatie a adekvátně pracovat s celou rodinou.

Miroslava Jelínková: Je nedostatek vyškolených pedagogů, kteří by opravdu rozuměli tématu PAS. Znovu zmínila, že rozeslala dotaz týkající se časové dotace výuky o PAS na pedagogických fakultách. Výsledkem je, že studenti se o PAS nedozvědí dostatečné informace. Téměř každá katedra speciální pedagogiky má odborníka na surdopedii nebo tyflopeditii, ale na PAS ne. Teorie v této oblasti nestačí, nesmírně důležité jsou výcvikové kurzy.

Ivana Blažková: MŠMT pravidelně jedná s katedrami speciální pedagogiky. MŠMT nemá v této oblasti příliš kompetencí, ty náleží Národnímu akreditačnímu úřadu. Na program příštího jednání se zástupci kateder speciální pedagogiky je možné toto téma zařadit.

Dagmar Zápotočná: Uvedla negativní zkušenost s prací ŠPZ. Je třeba zajistit jejich direktivní centrální řízení.

Jana Zapletalová: Ve většině případů (80 %) ŠPZ zřizují kraje, dále církve nebo se jedná o soukromá zařízení. Metodické vedení je tedy velmi problematické. NÚV bylo uloženo připravit do jara návrh reorganizace práce ŠPZ, přesunout více podpory do škol, procesy centralizovat, avšak bez zhoršení dostupnosti služeb pro klienty. Jedno pracoviště by mělo vždy intenzivně komunikovat s psychiatry a klinickými psychology. V rámci analýzy společného vzdělávání se zjišťuje personální obsazení, termíny práce ŠPZ atd. MŠMT vyhlásilo rozvojový program na posílení počtu pracovníků ŠPZ.

Ivana Blažková: Metodický pokyn a desatero práce ŠPZ budou v blízké době projednány na poradě vedení. MŠMT monitoruje, kolik finančních prostředků bude potřeba po skončení šablon tak, aby finanční náklady na personální obsazení mohly být satureovány jiným způsobem. V rámci novely zákona o pedagogických pracovnících, která se nyní nachází ve fázi projednávání Legislativní radou vlády ČR, se navrhuje zavedení pozice školský logoped.

Martina Štěpánková: Novým trvalým úkolem by mělo být metodické vedení ŠPZ.

Jana Zapletalová: Speciálně pedagogická centra (dále jen „SPC“) jsou stále propojena se školami, což je velký problém. Propojení služeb je sice pružnější, ale rozhodování o podpůrných opatřeních méně transparentní. Pozvala členy a členky, aby se zúčastnili jednání NÚV se zástupci SPC a předali své zkušenosti. V souvislosti s reorganizací SPC je třeba zlepšit pokrytí služeb po celé ČR.

Miroslava Jelínková: Bylo by potřeba, aby vznikla odborná skupina, která by posuzovala nové metody a terapie vhodné pro lidi s PAS.

Jana Zapletalová: Pracovní skupina při NÚV se tomuto tématu věnuje. Hodnotí se, jaké přístupy jsou pro situaci v ČR vhodné a dostupné.

Marta Pečeňová: MŠMT mělo za úkol zřídit samostatná SPC pro lidi s PAS v každém kraji.

Ivana Blažková: MŠMT neuvažuje, že by zřídilo nová SPC, personálně se posilují stávající. MŠMT chce zkvalitňovat a standardizovat služby. Sjednocují se diagnostické nástroje.

Magdalena Thorová: Problém s financováním soukromých ŠPZ ztěžuje jejich práci. Normativ financování není stejný. Stanovování podpůrných opatření je 90 % práce i soukromých ŠPZ.

Jana Zapletalová: Podmínka je, že ŠPZ, které je v síti, musí poskytovat služby zdarma. V rámci balíku služeb ŠPZ jsou i takové, které je možné financovat od klientů.

Martina Štěpánková: Je otázka, zda by soukromá ŠPZ neměla poskytovat právě doplňující služby a určování podpůrných opatření nechat na krajských ŠPZ.

Leona Svobodová: V souvislosti s tím, že zde paní náměstkyně Jana Zapletalová zmínila, že v praxi vzdělávání je velkým problémem otázka komunikace a spolupráce s rodiči, zejména když nastane nějaký problém či konflikt, a to i u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, chtěla bych se zeptat, kolik máme v současné době sociálních pedagogů a jaké jsou zkušenosti, počítá se se sociální pedagogikou a sociální prací ve školách?

Ivana Blažková: Sociální pedagogové jsou využíváni primárně v sociálně vyloučených lokalitách. Česká školní inspekce provádí monitorování kvality vzdělávání, kde sociální pedagogové působí. Na základě monitorování bude nastaveno využívání této pozice a určena personální potřeba.

Marta Pečeňová: V rámci výkaznictví má být diagnóza PAS vykazována vždy. Zveřejněné statistiky tomu však neodpovídají.

Ivana Blažková: Počet dětí s PAS je možné stanovit jak samostatně, tak při souběhu diagnóz.

Pavel Ptáčník: Problém může být při zadávání dat, diagnóza nemusí být zanesena. Statistiky MŠMT, se kterými byl sekretariát VVZPO seznámen, ukázaly, že počet dětí s PAS ve školách stoupá.

Jana Zapletalová: Kódové označení je sedmimístné. Na prvním místě se zadává, zda má dítě souběh nebo jedno postižení. Pokud je PAS dominující, je vždy na prvním místě.

Magdalena Thorová: SPC vykazují diagnózy chybně. Byl vydán výklad k výkazům, aby diagnóza PAS byla vždy zadávána na první místo.

Lenka Felcmanová: Problém zřejmě tkívá v tom, že statistické ročenky jsou výtahem, kde se ale neobjeví informace o všech počtech dětí s PAS.

Závěr:

- Členům a členkám skupiny bylo nabídnuto, aby se zúčastnili jednání NÚV se zástupci SPC, které se uskuteční 14. února v 10 h, v centru pro lidi zrakovým postižením, nám. Míru 19, Praha 2.
- Tématem příštího jednání Odborné skupiny bude vzdělávání, resp. výkaznictví.

3) Aktualizace Podnětu k řešení situace života osob s PAS a jejich rodin

Tento bod uvedla Martina Štěpánková.

Materiál bude rozsahem, formou i zpracováním obdobný jako stávající dokument. Měl by tedy být krátký, je třeba stanovit jasně definované úkoly a vyhnout se průřezovým oblastem, které se týkají i jiných cílových skupin.

Dále vyzvala členy a členky skupiny, ať se přihlásí jako zpracovatelé k jednotlivým oblastem. V rámci každé oblasti by měl být stručně popsán problém a stanoveny priority. Souhrnný text se následně rozešle všem členům a budou upřesněna či formulována doporučení na řešení. Není třeba psát dlouhé analýzy problému.

Úkoly

Ministerstvo zdravotnictví

- navrhne do 5. února 2019 způsob, jak provést distribuci Průkazu osoby s PAS skrze organizace lidí s PAS a jejich rodičů

Ministerstvo práce a sociálních věcí

- podá Odborné skupině informaci o vyhlášení dotačního programu na investice v oblasti sociálních služeb

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

- na program příštího jednání se zástupci kateder speciální pedagogiky zařadí téma časové dotace výuky PAS a následně bude informovat o výsledcích jednání Odbornou skupinu

Sekretariát VVZPO

- uspořádá další jednání Odborné skupiny, a to na téma vzdělávání

Členové a členky Odborné skupiny

- zpracovatelé jednotlivých oblastí souhrnného materiálu dodají text do 15. února 2019

V Praze dne 22.01.2019

Zapsala: Petra Nováková
tajemnice VVZPO

Schválila: Martina Štěpánková
předsedkyně Odborné skupiny